Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (üheksas koda)

18. detsember 2025*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõige 2 – ELTL artikkel 267 – Notari asendaja – Mõiste „kohus“ – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Euroopa pärimistunnistusega seotud meetmed – Määrus (EL) nr 650/2012 – Panga keeldumine tunnustamast Euroopa pärimistunnistust – Artikkel 71 – Notari algatusel Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluse algatamine – Kohtulike ülesannete täitmise puudumine – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-240/24,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicachi (Krapkowice notarit Justyna Gawlicat asendav notari asendaja, Poola) 16. märtsi 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. märtsil 2024, menetluses, mille algatamist taotles

N. T.,

menetluses osalesid:

O. T.,

S. T.,

BNP Paribas Fortis SA/NV,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president M. Condinanzi, kohtunikud N. Jääskinen (ettekandja) ja R. Frendo,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– N. T., esindaja: *radca prawny* M. de Abgaro Zachariasiewicz,

* Kohtumenetluse keel: poola.

– Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek,

– Rumeenia valitsus, esindajad: M. Chicu, E. Gane ja L. Ghiță,

– Euroopa Komisjon, esindajad: J. Hottiaux ja W. Wils,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikele 2, pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lõpetada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

kohtumääruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT 2012, L 201, lk 107; parandused ELT 2012, L 344, lk3; ELT 2013, L 60, lk 140; ELT 2019, L 243, lk 9), artikli 69 lõiget 2 ja artikli 71 lõiget 2.

2 Taotlus on esitatud menetluses, mille algatamist taotles Poolas elav N. T. pärast oma õe K. T. (kes oli Poola ja Saksamaa kodanik ja kelle harilik viibimiskoht oli olnud Belgias) surma, Belgias asuva panga BNP Paribas Fortis SA/NV (edaspidi „BNP“) otsuse peale keelduda vabastamast varasid pangakontol, mille K. T. oli selles pangas avanud, ja seda vaatamata sellele, et N. T. oli esitanud Euroopa pärimistunnistuse, milles ta on nimetatud ainupärijaks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse nr 650/2012 põhjendus 70 on sõnastatud järgmiselt:

„Tunnistus tuleks väljastada selles liikmesriigis, mille kohtud on käesoleva määruse alusel pädevad. Iga liikmesriik peaks määrama oma siseriiklikes õigusaktides kindlaks, millistel asutustel on pädevus tunnistust välja anda, kusjuures sellisteks asutusteks võivad olla käesolevas määruses määratletud kohtud või muud pärimisasjades pädevad asutused, nagu näiteks notarid. […]“.

4 Määruse nr 650/2012 artikli 5 „Kohtualluvuse kokkulepe“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kui surnu oli artikli 22 kohaselt valinud oma pärandile kohaldatavaks õiguseks mõne liikmesriigi õiguse, võivad puudutatud isikud kokku leppida, et selle liikmesriigi kohtul või kohtutel on pärimisasja kõigis küsimustes ainupädevus.“

5 Määruse nr 650/2012 VI peatükk „Euroopa pärimistunnistus“ sisaldab artikleid 62–73.

6 Määruse artiklis 64 „Tunnistuse väljaandmise pädevus“ on ette nähtud:

„[…] Tunnistust välja andev asutus on

a) artikli 3 lõikes 2 määratletud kohus või

b) muu asutus, millel on siseriikliku õiguse kohaselt pädevus pärimisasju menetleda.“

7 Määruse artikli 66 „Taotluse läbivaatamine“ lõikes 5 on sätestatud:

„Käesoleva artikli kohaldamisel annab liikmesriigi pädev asutus taotluse korral teise liikmesriigi tunnistust välja andvale asutusele teavet, mida säilitatakse eelkõige kinnistusraamatutes, perekonnaseisuregistrites ning surnu pärandit või surnuga seotud abikaasade varasuhet või võrdväärset varasuhet käsitlevaid dokumente või andmeid sisaldavates registrites, kui pädeval asutusel on siseriikliku õiguse kohaselt volitused anda teisele riiklikule asutusele sellist teavet.“

8 Määruse artikli 67 „Tunnistuse väljaandmine“ lõike 1 punktis a on sätestatud:

„Tunnistust välja andev asutus annab tunnistuse välja viivitamata vastavalt käesolevas peatükis kehtestatud korrale, kui tõendamist vajavad asjaolud on tõendatud kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse pärimisele, või kooskõlas muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele. […]

Tunnistust välja andev asutus ei anna tunnistust välja eelkõige järgmistel juhtudel:

a) kinnitatavad asjaolud on vaidlustatud või

[…]“.

9 Määruse nr 650/2012 artikli 69 „Tunnistuse õiguslik toime“ lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Tunnistusel on õiguslik toime kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta.

2. Eeldatakse, et tunnistusel näidatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega, või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, vastavad tegelikkusele. Isikul, kes on tunnistuses märgitud pärija, annakusaaja, testamenditäitja või pärandi hooldajana, eeldatakse olevat tunnistuses märgitud õiguslik seisund ja/või tunnistuses nimetatud õigused või volitused, ilma ühegi muu nende õiguste või volitustega seotud tingimuse ja/või piiranguta peale tunnistuses märgitute.“

10 Määruse artikli 71 „Tunnistuse parandamine, muutmine või tagasivõtmine“ lõikes 2 on sätestatud:

Tunnistust välja andev asutus, tegutsedes kas õigustatud huvi omava isiku taotlusel või omal algatusel, kui see on siseriikliku õiguse kohaselt võimalik, muudab tunnistust või võtab selle tagasi, kui on kindlaks tehtud, et tunnistus või selle üksikud andmed ei vasta tegelikkusele.“

11 Määruse artikli 72 „Vaidlustamismenetlused“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. […]

Tunnistust välja andva asutuse poolt vastavalt artiklile 71 […] tehtud otsuse võib vaidlustada iga õigustatud huvi omav isik.

Vaie esitatakse tunnistuse välja andva asutuse asukohaliikmesriigi õigusasutusele kooskõlas kõnealuse riigi õigusega.

2. Kui lõikes 1 osutatud vaidlustamise tulemusena tehakse kindlaks, et väljaantud tunnistus ei vasta tegelikkusele, siis pädev kohtuasutus parandab, muudab või võtab tunnistuse tagasi või tagab tunnistuse parandamise, muutmise või tagasivõtmise tunnistuse välja andnud asutuse poolt.

[…]“.

Poola õigus

Notariaadiseadustik

12 14. veebruari 1991. aasta notariaadiseadustiku seaduse (ustawa Prawo o notariacie) (*Dz. U.* nr 22, jrk nr 91) põhikohtuasjale kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „notariaadiseadustik“) on artiklis 79 sätestatud:

„Notar teeb järgmisi toiminguid:

[…]

1b) võtab Euroopa pärimistunnistusega seotud meetmeid.

[…]“.

13 Notariaadiseadustiku artikli 83 lõikes 1 on ette nähtud:

„Notari ametitoimingu tegemisest keeldumise peale võib huvitatud isik ühe nädala jooksul alates keeldumise põhjustest teatamisest või, kui ta ei ole ettenähtud tähtaja jooksul taotlenud keeldumise põhjuste teatavakstegemist, alates kuupäevast, mil ta keeldumisest teada sai, esitada kaebuse pädevale, toimingu tegemisest keeldunud notaribüroo asukohajärgsele piirkondlikule kohtule. Kaebus esitatakse kõnealuse notari kaudu.“

14 Notariaadiseadustiku artikli 89 lõikes 1 on sätestatud:

„Notari ametitoimingu pooled vastutavad notarile makstava tasu eest solidaarselt. […]“.

15 Notariaadiseadustiku artiklis 95t on sätestatud:

„Notar märgib protokolli Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise, parandamise, muutmise või tagasivõtmise või selle mõju peatamise, samuti nende toimingute tegemisest keeldumise. […]“.

16 Notariaadiseadustiku artikli 95u lõikes 1 on ette nähtud:

„Notar edastab omal algatusel Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise või selle väljaandmisest keeldumise protokolli ärakirja koos selgitusega edasikaebamise korra kohta. Notar esitab nende toimingute põhjendused ühe nädala jooksul notariaaltoimingu poole taotlusel, mis on esitatud ühe nädala jooksul alates protokolli väljavõtte kättetoimetamise kuupäevast või kui

notariaaltoimingu pool, kes ei ole niisugust taotlust esitanud, on esitanud kaebuse seadusjärgse tähtaja jooksul.“

17 Notariaadiseadustiku artikkel 95v on sõnastatud järgmiselt:

„Kui selgub, et [määruses nr 650/2012] ette nähtud Euroopa pärimistunnistuse muutmise või kehtetuks tunnistamise alus on olemas, võib notar omal algatusel tunnistust muuta või selle kehtetuks tunnistada.“

18 Notariaadiseadustiku artiklis 95w on ette nähtud:

„Notar esitab omal algatusel väljavõtte protokollist, mis kajastab Euroopa pärimistunnistuse parandamist, muutmist või tagasivõtmist või selle mõju peatamist või nende toimingute tegemisest keeldumist, koos selgitusega edasikaebamise korra kohta. Artikli 95u [lõike] 1 teist lauset kohaldatakse *mutatis mutandis*. Notar edastab omal algatusel ka protokolli koopia, mis sisaldab neid dokumente, kõigile isikutele, kellele on väljastatud Euroopa pärimistunnistuse kinnitatud koopiad.“

19 Notariaadiseadustiku artikli 95x lõikes 1 on sätestatud:

„Notari ametitoimingud, mis puudutavad Euroopa pärimistunnistuse väljastamist, parandamist, muutmist või tagasivõtmist või selle mõju peatamist, võib edasi kaevata. Artiklit 83 kohaldatakse *mutatis mutandis*.“

Justiitsministri määrus notaritasude maksimummäärade kohta

20 Justiitsministri 28. juuni 2004. aasta määruse notaritasude maksimummäärade kohta (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej) (*Dz. U.* 2004, nr 148, jrk nr 1564) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis on artikli 10a lõikes 2a ette nähtud:

„Euroopa pärimistunnistust käsitlevate notariaaltoimingute puhul, välja arvatud lõigetes 2b ja 2c ning lõikes 12 nimetatud toimingud, on maksimummäär reeglina 400 [Poola zlotti (PLN) (umbes 100 eurot)].“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

21 K. T., kellel oli Poola ja Saksamaa topeltkodakondsus ning kelle harilik elukoht oli Belgias, suri 6. veebruaril 2023 Poolas. Ta oli vallaline ja lastetu. Tema lähimad pereliikmed olid tema Poolas elavad vanemad ja õde N. T. Enne surma koostas K. T. Poola notari juures testamendi, milles valis kohaldatavaks õiguseks Poola õiguse ja määras ainupärijaks oma õe N. T.

22 22. veebruaril 2023 toimus zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicachi (Krapkowice notarit Justyna Gawlicat asendav notari asendaja, Poola; edaspidi „notari asendaja“) juures testamendi avamine ja väljakuulutamine, mille juures viibisid K. T. vanemad ja N. T.. K. T. vanemad ja N. T. sõlmisid määruse nr 650/2012 artikli 5 alusel kohtualluvust määrava lepingu. Pärimismenetluse tulemusena anti välja pärimistunnistus, milles on märgitud ainupärijaks N. T., koos 2. vormile vastava tõendiga, mis on ette nähtud ja esitatud komisjoni 9. detsembri 2014. aasta rakendusmääruses nr 1329/2014 (millega kehtestatakse

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, nimetatud vormid) (ELT 2014, L 359, lk 30). Notari asendaja kirjeldas selles tõendis väljastatud pärimistunnistuse õiguslikke tagajärgi, eelkõige selle siduvust, ning tuletas meelde kohtuks kvalifitseerimist, nagu see on määratletud 23. mai 2019. aasta kohtuotsuses WB (C-658/17, EU:C:2019:444).

23 Pärand sisaldas muu hulgas BNP juures avatud pangakontol olevaid vahendeid. BNP keeldus tunnustamast N. T-d kui K. T. ainupärijat ning palus tal esitada Euroopa pärimistunnistuse.

24 Vaatamata sellele, et 5. juulil 2023 andis notari asendaja välja pärimistunnistuse, millega N. T. nimetati tema ainupärijaks, kinnitas BNP oma keeldumist tunnustada teda K. T. ainupärijana ja nõudis, et N. T. esitaks Belgia notari välja antud pärimistunnistuse *(verklaring van erfrecht)*.

25 Notari asendaja pöördus 18. septembril 2023 N. T. ja BNP poole, tuletades neile meelde kohtualluvuse määramise lepingu sõlmimisest ja Euroopa pärimistunnustuse väljaandmisest tulenevat õiguslikku olukorda. Notari asendaja teavitas BNPd võimalusest esitada määruse nr 650/2012 artikli 71 lõike 2 alusel taotlus ebatäpse või ebaseadusliku Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmiseks või muutmiseks ning täpsustas, et igal juhul on niisugune tunnistus kuni tagasivõtmise või muutmiseni siduv.

26 Notari asendaja algatas 3. novembril 2023 omal algatusel kõnealuse Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluse, kutsudes poolteks N. T., tema vanemad ja BNP. Ta määras neile tähtaja, et esitada teave ja dokumendid, mis võiksid näidata, et see tunnistus ei vasta nõuetele. Ta teavitas pooli ka sellest, et niisuguse menetluse algatamine toob kaasa menetluskulud nagu notaritasu ning kättetoimetamis- ja tõlkimiskulud.

27 Notari asendaja märgib, et määruse nr 650/2012 artikli 71 lõike 2 kohaselt kehtestas Poola seadusandja notarile kui Euroopa pärimistunnistusi väljastavale asutusele õigusliku kohustuse muuta väljastatud tunnistust või see tagasi võtta, sealhulgas omal algatusel, kui see ei vasta tegelikkusele. Ta täpsustab, et notar peab seega tagama välja antud Euroopa pärimistunnistuse õigsuse ning kahtluste korral selgitama omal algatusel või asjaosaliste taotlusel selle õigsuse küsimust asjakohase uurimise teel. Niisuguses menetluses ei pea notari asendaja seega mitte ainult kontrollima põhikohtuasjas kõne all oleva Euroopa pärimistunnistuse sisu õigsust, vaid lahendama ka vaidluse põhikohtuasjas, mis notari jaoks tähendab seisukoha võtmist selle tunnistuse sisu kooskõla kohta tegeliku õigusliku olukorraga.

28 Notari asendaja leiab, et selleks peab ta tegema kindlaks põhikohtuasja asjakohased asjaolud, tuginedes eelkõige eelotsusemenetlusele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta määruse (EL) 2020/1784, mis käsitleb kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamist tsiviil- ja kaubandusasjades (dokumentide kättetoimetamine) (ELT 2020, L 405, lk 40), sätetele.

29 Notari asendaja sõnul täidab väljaandev asutus Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluses seega õigustmõistvaid ülesandeid, mida kinnitab määruse nr 650/2012 ülesehitus.

30 Sellega seoses märgib notari asendaja, et selle määruse artikli 66 lõikes 5 pidas liidu seadusandja vajalikuks näha ette menetluslik õiguskaitsevahend tõendite kogumiseks teistes liikmesriikides, mis on suures osas mõeldud väljaandvatele asutustele, kes ei ole õigusasutused. Niisuguse

menetlusliku õiguskaitsevahendi kehtestamine on seotud asjaoluga, et määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 punkti a kohaselt ei pea tunnistust väljaandev asutus vaidlusi lahendama ja tal ei ole seega õigust kasutada tsiviilasjades tehtava õigusalase koostöö vahendeid, mis on mõeldud kohtutele. Juhul kui tunnistus on välja antud, muutub olukord siiski radikaalselt, kui väljaandev asutus peab selle määruse artikli 71 alusel asjaomase pärimistunnistuse tagasi võtma või seda muutma. See asutus võib seega kasutada neid vahendeid Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluses, mis selgitab, miks seadusandja ei ole määruse nr 650/2012 artiklisse 71 lisanud selle määruse artikli 66 lõikega 5 sarnast eeskirja. Nende asjaolude tulemusel leiab notari asendaja, et nimetatud asutus täidab õigustmõistvaid ülesandeid ja võib esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

31 Arvestades 23. mai 2019. aasta kohtuotsust WB (C-658/17, EU:C:2019:444) ja 1. septembri 2021. aasta kohtumäärust OKR (notari asendaja eelotsusetaotlus) (C-387/20, EU:C:2021:751), on tekkinud notari asendajal siiski esimesena küsimus, kas põhikohtuasja asjaolusid arvestades on tal õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi.

32 Kui see on nii, siis soovib notari asendaja teisena teada, kas riigisisese õiguse kohaselt on võimalik jätta BNP kanda Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetlusega seotud notarikulud, kui BNP ei osalenud Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses ega taotlenud niisuguse tunnistuse tagasivõtmist või muutmist, vaid vaidlustas talle esitatud tunnistuse tagajärjed viisil, mille tulemusena algatas pärimistunnistuse välja andnud asutus omal algatusel selle tunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluse.

33 Notari asendaja sõnul peavad kõik selle menetluse osalised kandma notaritasud vastavalt kohaldatavale Poola õigusele, eelkõige notariaadiseadustikule ja justiitsministri määrusele notaritasu ülemmäärade kohta ning järgides liidu õigusest tulenevaid üldisi piire. Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleks BNP nimetatud menetluses lisada poolte hulka.

34 Kolmandana soovib notari asendaja teada, kas määruse nr 650/2012 artikli 69 lõige 2 lubab pangal, kellele esitatakse Euroopa pärimistunnistuse kehtiv ärakiri, vaidlustada selles dokumendis nimetatud isiku pärija staatust.

35 Nendel asjaoludel otsustas notari asendaja menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 650/2012] artikli 71 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa pärimistunnistusi väljastav kohtuväline asutus on väljastatud pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluses volitatud esitama eelotsusetaotlust ELTL artikli 267 alusel?

2. Kui vastus [esimesele] küsimusele on jaatav, siis kas viidatud määruse artikli 71 lõige 2 võimaldab liikmesriigi õiguse alusel nõuda Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluse kulude katmist pangalt, kes ei olnud pärimistunnistuse väljastamise menetluse osaline, ei esitanud selle tagasivõtmise või muutmise taotlust, vaid vaidlustas talle esitatud pärimistunnistuse õiguslikud tagajärjed viisil, mille tulemusena algatas pärimistunnistuse välja andnud asutus omal algatusel selle tunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluse, mis toimus panga osalusel?

3. Kui vastus [teisele] küsimusele on jaatav, siis kas [nimetatud] määruse artikli 69 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et pangal, kellele on esitatud Euroopa pärimistunnistuse kehtiv kinnitatud ärakiri, ei ole õigust vaidlustada pärimistunnistuses nimetatud isiku staatust pärijana?“

Menetlus Euroopa Kohtus

36 Euroopa Kohtu presidendi 6. septembri 2024. aasta otsusega peatati menetlus käesolevas kohtuasjas kuni 23. jaanuari 2025. aasta kohtuotsuse Albausy (C-187/23, EU:C:2025:34) kuulutamiseni.

37 Euroopa Kohtu kantselei edastas 28. jaanuari 2025. aasta kirjaga selle kohtuotsuse notari asendajale ja palus tal endale teada anda, kas ta soovib seda kohtuotsust arvestades jääda oma eelotsusetaotluse juurde.

38 Notari asendaja teatas oma 20. veebruari 2025. aasta vastuses Euroopa Kohtule, et soovib jääda oma eelotsusetaotluse juurde, kuna nimetatud kohtuotsus, mis käsitleb Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetlust, ei mõjuta kuidagi selle menetluse eset ja käiku, milles notari asendajal tuleb lahendada Euroopa pärimistunnistuse tunnustamist käsitlev vaidlus, mis muudab ta „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

39 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõike 2 kohaselt võib Euroopa Kohus, kui eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu, olles ära kuulanud kohtujuristi, igal ajal ja ilma menetlust jätkamata lõpetada kohtuasja põhistatud määrusega.

40 Käesolevas kohtuasjas tuleb kohaldada seda sätet.

41 Väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 ette nähtud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille abil annab Euroopa Kohus liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida need kohtud vajavad oma menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Järelikult selleks, et eelotsusetaotluse esitanud organil oleks õigus eelotsusemenetluses Euroopa Kohtusse pöörduda, peab ta olema käsitatav „kohtuna“ ELTL artikli 267 tähenduses, mida Euroopa Kohus peab eelotsusetaotluse alusel kontrollima (7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Hindamaks seda, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses – küsimus, mis kuulub üksnes liidu õiguse valdkonda –, võtab Euroopa Kohus arvesse muu hulgas järgmisi asjaolusid nende kogumis: selle organi asutamine seaduse alusel, alalisus, otsuste siduvus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (vt 30. juuni 1966. aasta kohtuotsus Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, punkt 395; 3. mai 2022. aasta kohtuotsus CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 41, ja 7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 35).

44 Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriikide kohtud võivad Euroopa Kohtusse pöörduda vaid juhul, kui tegemist on pooleli oleva vaidlusega ja juhul, kui see kohus peab vastavas menetluses tegema kohtuotsuse jõudu omava lahendi (23. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Selleks et teha kindlaks, kas liikmesriigi organit, kellele seadus annab mitut laadi ülesanded, tuleb pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, on vaja uurida, mis laadi – kas halduslikke või kohtulikke – konkreetseid ülesandeid ta täidab selles õiguslikus kontekstis, milles ta Euroopa Kohtu poole pöördub, et kontrollida, kas niisuguses organis on kohtuasi pooleli ja kas viimane peab jõudma menetluses lahendini, millel on kohtuotsuse jõud (vt selle kohta 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 28; 1. septembri 2021. aasta kohtumäärus OKR (notari asendaja eelotsusetaotlus), C-387/20, EU:C:2021:751, punkt 23, ja 19. mai 2022. aasta kohtumäärus Frontera Capital, C-722/21, EU:C:2022:412, punkt 13).

46 Selles kontekstis tuleb kõigepealt märkida, et määrusega nr 650/2012 kehtestatud süsteem põhineb eeldusel, et Euroopa pärimistunnistus antakse välja vastavalt selle määruse VI peatükis sätestatud menetlusele, kui tõendamist vajavad asjaolud on tõendatud pärimisele kohaldatava õiguse kohaselt.

47 Lisaks võib vastavalt määruse nr 650/2012 artiklile 64 – arvestades määruse põhjendust 70 – usaldada niisuguse tunnistuse väljaandmise kohtule või muule asutustele, millel on riigisisese õiguse kohaselt pädevus pärimisasja lahendada, näiteks notaritele.

48 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Poola õiguse kohaselt võib nii kohtuid kui ka notareid pidada Euroopa pärimistunnistust välja andvaks pädevaks asutuseks. Täpsemalt on notariaadiseadustiku artikli 79 punktis 1b ette nähtud, et notar võtab Euroopa pärimistunnistusega seotud meetmeid.

49 Niisuguse tunnistuse väljaandmisel vastavalt määruse nr 650/2012 artikli 67 lõikes 1 ette nähtud korrale ning säilitamaks kodanike usaldust Euroopa pärimistunnistuse vastu, on Euroopa Kohus juba otsustanud, et tunnistust välja andev asutus ei saa välja anda pärimistunnistust, mille sisu ei vasta tegelikkusele, ning et kinnitatavate asjaolude vaidlustamise korral peab see asutus, kellel ei ole pädevust seda vaidlustamist lahendada, keelduma andmast välja taotletud Euroopa pärimistunnistust, arvestades, et selle keeldumise peale võib esitada selle määruse artiklis 72 ette nähtud vaide kohtule, kes on pädev niisugust vaidlustamist lahendama (vt selle kohta 23. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, punktid 43, 44, 64 ja 65). Euroopa Kohus järeldas sellest tõdemusest, et tehes Euroopa pärimistunnistust välja andva asutusena nimetatud määruse artikli 67 lõike 1 kohaseid otsuseid, ei täida kõne all olev eelotsusetaotluse esitanud organ õigustmõistvaid ülesandeid ja seega ei ole tal õigust pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtusse (vt selle kohta 23. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, punkt 66).

50 Seega, arvestades käesoleva kohtumääruse punktides 43–45 ja 49 viidatud kohtupraktikat, tuleb kontrollida, kas nende ülesannete laad, mida pärimistunnistust välja andev asutus – käesoleval juhul notari asendaja – täidab määruse nr 650/2012 artikli 71 lõikes 2 ette nähtud Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetluses ja mille kontekstis ta esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, on erinev nende ülesannete laadist, mida niisugune asutus täidab pärimistunnistust välja andes.

51 Selle kohta olgu märgitud, et liidu õiguse sätte tõlgendamisel ei tule arvesse võtta mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (vt 17. novembri 1983. aasta kohtuotsus Merck, 292/82, EU:C:1983:335, punkt 12, ja 23. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, punkt 39).

52 Määruse nr 650/2012 artikli 71 lõikes 2 on sätestatud, et Euroopa pärimistunnistust välja andev asutus, tegutsedes kas õigustatud huvi omava isiku taotlusel või omal algatusel, kui see on riigisisese õiguse kohaselt võimalik, muudab tunnistust või võtab selle tagasi, kui on kindlaks tehtud, et tunnistus või selle üksikud andmed ei vasta tegelikkusele.

53 Sellega seoses tuleb tõdeda, et määruse nr 650/2012 artikli 71 lõike 2 sõnastusest ei nähtu, et väljaandev asutus peab Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmiseks või muutmiseks tõendama, et tunnistus või selle andmed ei vasta tegelikkusele.

54 Nimelt tuleb sarnaselt Euroopa Komisjoniga märkida, et selles sättes on tegusõna „kindlaks tegema“ kasutatud passiivses või impersonaalses vormis mitmes keeleversioonis, näiteks hispaania (*se haya acreditado*), saksa (*wenn feststeht*), eesti (on kindlaks tehtud), inglise (*it has been established*), prantsuse (*lorsqu'il a été établi*), itaalia (*sia stato accertato*), soome (*jos on todettu*) või rootsi (*om det har fastställts*) keeleversioonis.

55 Seda tõlgendust toetab ka määruse nr 650/2012 artikli 72 lõige 2, mille kohaselt „[k]ui lõikes 1 osutatud vaidlustamise tulemusena tehakse kindlaks, et väljaantud tunnistus ei vasta tegelikkusele, siis pädev kohtuasutus parandab, muudab või võtab tunnistuse tagasi või tagab tunnistuse parandamise, muutmise või tagasivõtmise tunnistuse välja andnud asutuse poolt“. Niisiis saab ainult selles sättes nimetatud kohtuasutus pärast asja sisulist põhjalikku läbivaatamist määrata kindlaks pärimisõigused või Euroopa pärimistunnistuses vaidlustatud andmed. Järelikult on selle tunnistuse välja andnud asutusel ainult siis õigus – vajaduse korral omal algatusel – tema poolt varem väljastatud tunnistust muuta või tagasi võtta, kui pädev kohtuasutus on enne kindlaks teinud, millised selle tunnistuse andmed ei vasta tegelikkusele, ja kui ta ise ei ole neid parandanud, muutnud ega tagasi võtnud.

56 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et väljaandval asutusel, käesoleval juhul notari asendajal, ei ole õigust teha kindlaks tema poolt varem välja antud Euroopa pärimistunnistuse vaidlustatud andmeid.

57 On tõsi, et Euroopa pärimistunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetlus on määruse nr 650/2012 artiklis 67 ette nähtud Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetlusest eraldiseisev ja sõltumatu.

58 Siiski, nagu märkisid notari asendaja, N. T. ja Rumeenia valitsus, on see menetlus ette nähtud selle määruse VI peatükis, mis käsitleb Euroopa pärimistunnistust ning kujutab endast seega selle tunnistuse väljastamisest hilisemat ja täiendavat etappi, mille liidu seadusandja on ette näinud nimetatud määrusega taotletavate eesmärkide tagamiseks.

59 Seega ei anna selle peatüki sätted, mis käsitlevad Euroopa pärimistunnistust, sealhulgas sätted, mis käsitlevad tunnistuse tagasivõtmise või muutmise menetlust, selle tunnistuse väljaandmiseks pädevatele riigiasutustele pädevust lahendada võimalikke vaidlusi ning teha vaidlustamise korral kindlaks pärandi taotlejate või huvitatud isikute õigused ja kohustused.

60 Sellest järeldub, et käesoleval juhul ei pea notari asendaja Euroopa pärimistunnistust muutes või tagasi võttes lahendama vaidlust, mille raames ta peab tegema kohtuotsuse jõudu omava lahendi, mistõttu ta ei täida õigustmõistvaid ülesandeid ei pärijate ja annakusaajate suhtes, kellel on vahetu õigus pärandile, ega *a fortiori* selliste huvitatud kolmandate isikute suhtes nagu pank, kus surnud isikul oli pangakonto.

61 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades ei saa notari asendajat käesoleva eelotsusetaotluse seisukohast kvalifitseerida „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses.

62 Järelikult tuleb käesolev eelotsusetaotlus kodukorra artikli 53 lõike 2 kohaselt tunnistada ilmselgelt vastuvõetamatuks.

Kohtukulud

63 Kuna põhimenetluse poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud organis pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see organ. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicachi (Krapkowice notarit Justyna Gawlicat asendav notari asendaja, Poola) 16. märtsi 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu.

Allkirjad